

Stručni rad

JESU LI KNJIGE ODUVIJEK POSTOJALE?

Leonida Uranko, učiteljica razredne nastave
OŠ Livada Velenje

Sažetak:

U četvrtom razredu postoji mnogo prilika gdje i kako učenicima otkriti ovu tajnu. Sama sam to s učenicima otkrila na Dan slovenske kulture – 8. veljače. Isto bismo mogli učiniti na Međunarodni dan knjige ili neki drugi dan vezan uz to. Na taj dan svakako razmišljamo o knjizi, pa zašto ne bismo otkrili od kada postoji u ovom ili onom obliku. Učenici su kroz pripremljeno gradivo samostalno otkrivali svaki pojedini oblik povijesti. Počeli su s knjigama nastalim na zidu špilje, a završili s knjigama Primoža Trubara. Crtali su špiljske slike, pisali klinopis, hijeroglifima i tako polako sve do bohorčice u kojoj je pisao Primož Trubar. S vremenom su napravili vlastitu knjigu fontova i tako na praktičan i zabavan način proširili vidike.

Ključne riječi: Vremenski zapisi, iskustveno učenje

1. UVOD

Jesu li knjige oduvijek postojale?
Jesu li prvi ljudi čitali knjige?
Gdje je začetak knjiga?

S učenicima četvrtih razreda željeli smo odgovoriti na gore postavljena pitanja. Važnost knjiga i čitanja uključena je u obrazovne sadržaje od prvog do devetog razreda. Knjigama se bavimo se na proslavama, danima kulture, tijekom nastave jezika, povijesti, umjetnosti...

Sve smo spojili i metodom iskustvenog učenja došli do odgovora i znanja.

2. KONSTRUKTIVIZAM I ISKUSTVENO UČENJE

Prema piramidi pamćenja koju je sastavila Sonja Sentočnik, 70% znanja iz praktičnog rada pamtimo, a samo 5% s predavanja. Stoga je odluka kako pristupiti učenju bila laka. Umjesto tradicionalnog pristupa nastavi, odlučila sam se za aktivniji pristup, tj. konstruktivizam. Učenici su tako aktivni kreatori svog znanja, a zadatak učitelja je planirati rad, voditi i usmjeravati učenike. Tradicionalni pristup nije prikladan za postizanje navedenih ciljeva. Primjereniji i učinkovitiji je konstruktivistički pristup koji adekvatno razumijevanje pojmova gradi na učenikovim iskustvima, idejama i predstavama. Takvo poučavanje dovodi do čvršćeg i kvalitetnijeg znanja, znanja s razumijevanjem, što je od velike važnosti za cjeloživotno učenje [1].

KINESKA POSLOVICA:

Čuo sam i zaboravio.
Vidio sam i zapamtio.
Napravio sam i znam.

Iskustveno učenje je izravni susret s pojavom i poduzimanje radnji u stvarnoj situaciji, a ne više samo razmišljanje o pojavi ili mogućnosti da se nešto učini u određenoj situaciji. Pojedinaac može biti u procesu iskustvenog učenja sam ili u interakciji s drugim osobama. Neki uče uspješnije polazeći od konkretnog iskustva, nakon čega slijedi razmišljanje o danoj situaciji i učenje na apstraktnoj razini. Drugi, s druge strane, radije prvo nauče, a zatim svoje znanje učvrste kroz osobno iskustvo. Iskustveno učenje temelji se na konkretnim osobnim iskustvima, a svaki pojedinac u nova iskustva ulazi s određenim predznanjem, prethodnim iskustvima, vlastitim teorijama i vlastitom osobnošću. Stoga svaka situacija za pojedinca može biti potpuno drugačije iskustvo. Svatko situaciju doživljava drugačije, na temelju prethodnih iskustava [2].

3. KULTURNI DAN- OTKAD POSTOJE KNJIGE?

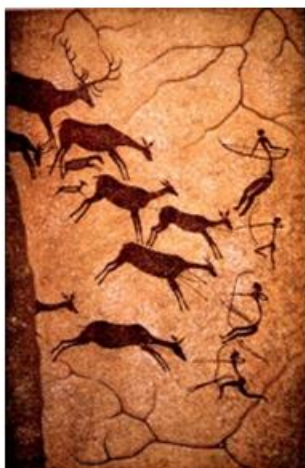
Na kulturnom danu s učenicima četvrtih razreda istraživala sam otkad postoje knjige. Za učenike sam pripremila osnovne informacije o izradi knjiga i fontova u obliku rada po postajama. Na svakoj postaji čitali su teoriju, a zatim napisano provjeravali u praksi. No mogli su to prvo isprobati u praksi (napraviti proizvod prema uputama) i kasnije naučiti što znači njihov proizvod. Vrlo su različito pristupili poslu. Većina ih je ipak počela s objašnjenjem i nastavila s proizvodom.

3.1. PRIKAZ RADA POJEDINIH POSTAJA

Na **prvoj postaji** saznali su da su špiljski ljudi već pisali knjige po zidovima špilja. Tamo su zapisivali kako im se odvijao život.

ŠPILJSKE SLIKE

Prvi zapisi o događajima bili su slikovni, a najstariji pokušaj bili su crteži po zidovima špilja. Najstariji ljudski crtež, nastao 20.000 godina prije Krista, pronađen je u špilji Lascaux u Francuskoj.

ŠPILJSKI ČOVJEK JEDNOSTAVNO JE "NAPISAO" SLIKU ONOGA ŠTO RADI.

POKUŠAJ GA IMITIRATI I NAPIŠI ŠTO SADA RADIŠ.

Fotografija 1. Radni list - Špiljske slike.

Učenici su bili upućeni da oponašaju špiljskog čovjeka koji je svoje knjige crtao po zidovima špilje te da sami izrade špiljske slike. Učenik je nacrtao konja jer mu je jahanje najveća želja i nacrtao bi ga na zidu jame.

Slika 2. Špiljski crteži učenika.

Na **drugoj postaji** naučili su riječ klinasto pismo i smjestili ga u povijesno vrijeme. Jako im se svidio font znakova. Više puta je korišten u tajnim zapisima.

KLINASTO PISMO

- Klinasto pismo je vrsta pisma koju su razvili **Sumerani** u Mezopotamiji (današnji Irak).
- Ovo je **najstariji font**. Nastao je prije oko 5300 godina i razvio se iz prvih piktograma.

Glina je taman **mekana**, a vrh mog štapića od trske dobro je klinasto oblikovan.

DIZAJNIRAJ GLINENU PLOČICU.

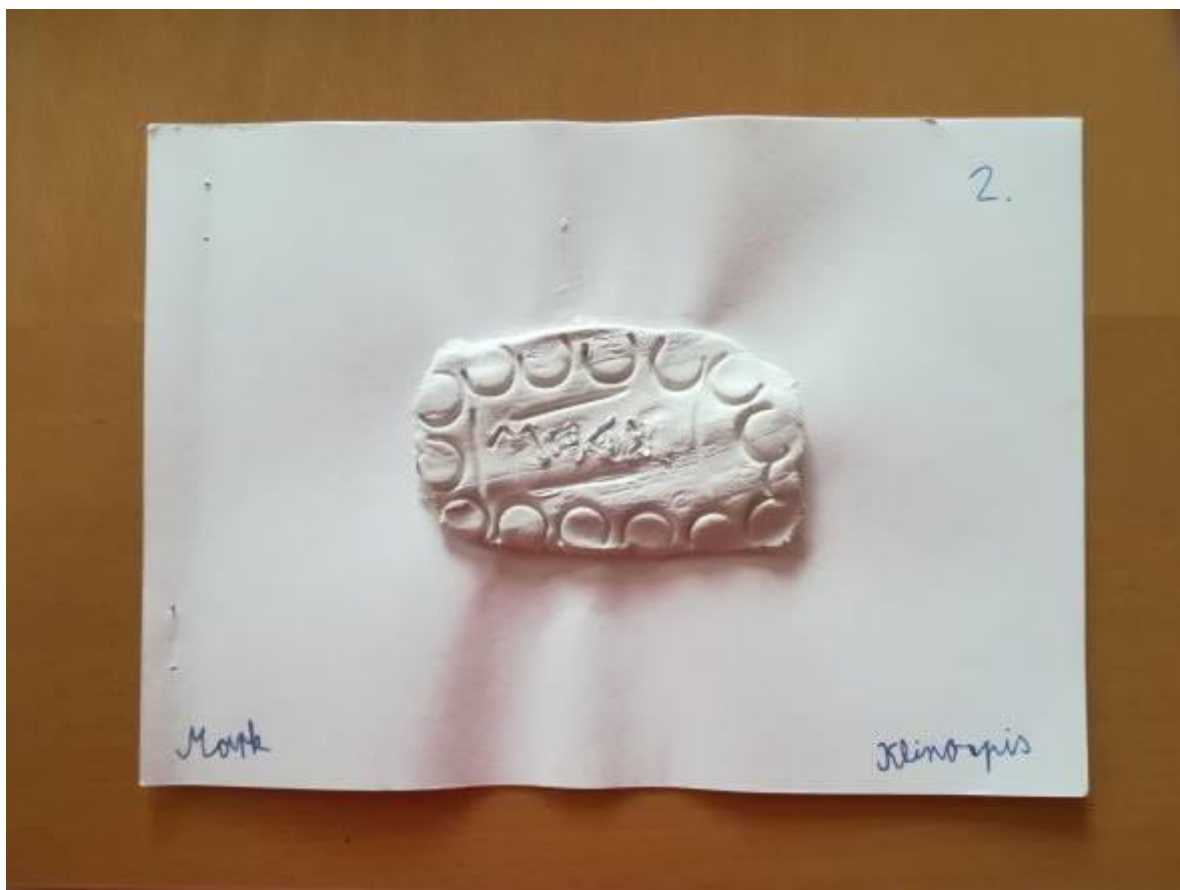
UPIŠI SVOJE IME KORIŠTENJEM JEDNOSTAVNIH ZNAKOVA (PRIKAZANIH GORE). POMOZI SE S DRVENIM ŠTAPIĆEM.

Slika 3. Drugi radni list - klinasto pismo.

1 A		20 T	
2 E		21 T,D	
3 I,J		22 H	
4 O		23 B,V	
5 U		24 Ć	
6 V			
7 D			
8 T,T'			
9 K			
10 L			
11 M			
12 N			
13 P			
14 Š,Š			
15 R			
16 S,Z,Ž			
17 B,V			
18 G,H			
19 C			

Slika 4. Prilog drugom radnom listu.

Učenici su klinastim pismom na glinenoj pločici ispisivali svoje ime uz pomoć radnog lista (uspoređujući tadašnje znakove i današnja slova). Na ovoj postaji većina učenika se odlučila i prvo napisala svoje ime u glinenoj pločici, a tek onda pročitala što je klinasto pismo. Rekli su da će se zauvijek sjećati što je klinasto pismo - pisanje na glini.

Slika 5. Učenički klinasti zapis

Na **trećoj postaji** naučili su što su hijeroglifi i gdje ih treba postaviti na vremenskoj crti. Pripremili su radni list s osnovnim objašnjenjem pojma i rižin papir, koji je sličan papirusu na kojem su pisali.

HIJEROGLIFI

- Hijeroglifi su pismo koje se koristilo u **starom Egiptu**.
- Egipćani su vjerovali da je **pismo izmislio njihov bog mudrosti Tot**, pa su hijerogliffe nazivali **zapisom Božjih riječi**.
- Hijerogliffe su prvo **klesali u kamen**, a kasnije ispisivali na papirusu.

HIEROGLIFI

- **Hieroglifi** so pisava, ki so jo uporabljali v **starem Egiptu**.
- Egipčani so verjeli, da je **pisavo izumil njihov bog modrosti Tot**, zato so hierogliffe imenovali **zapis božjih besed**.
- Hierogliffe so najprej **klesali v kamen**, kasneje pa **pisali na papirus**.

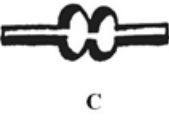

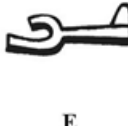

Jedva čekam
da izmislimo
papirus.

HIJEROGLIFIMA NAPIŠI RIJEČ KNJIGU NA PAPIRU SLIČNOM PAPIRUSU.

Slika 6. Treći radni list - Hijeroglifi.

POMOZI SE S DONJOM TABLICOM ZNAKOVA.

 A	 B	 C	 Č	 D	 E	 F
 G	 H	 I	 J	 K	 L	 M
 N	 O	 P	 R	 S	 Š	 T
 U	 V	 Z	 Ž			

Slika 7. Prilog trećem radnom listu.

Učenici su napisali riječ knjigu hijeroglifima na rižinom papiru. Shvatili su koliko je pisanje u to vrijeme bilo komplicirano. Otkrili su da je u usporedbi s klinastim pismom ovo pismo mnogo teže. Razumjeli su da je, stoga, u to vrijeme malo ljudi znalo hijeroglifima zapisivati razne informacije. No, promatrajući tablicu znakova, zapitali su se i utvrdili kako je tada zvučala riječ za ruku ili pticu. Vjerovali su da bi, kad bi imali to znanje, bilo lakše razumjeti kada se koriste određeni znakovi.

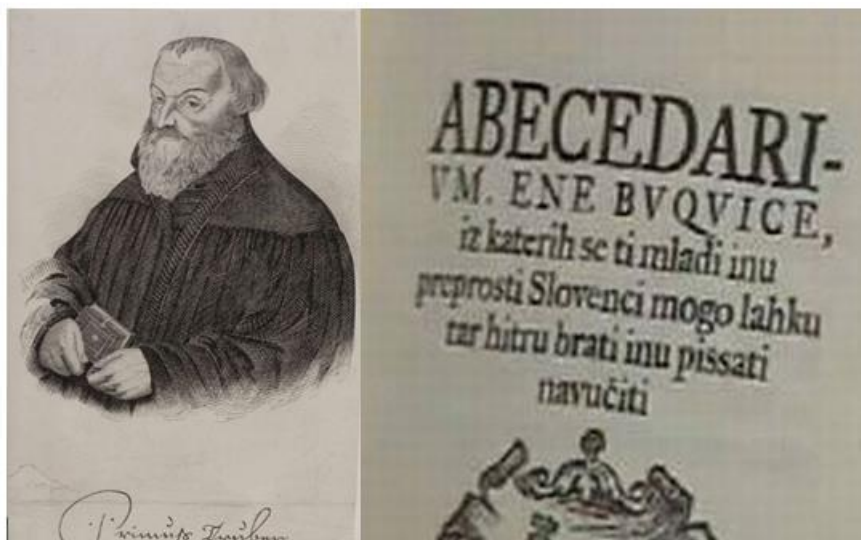
Slika 8. Zapis učenika hijeroglifima.

Četvrta postaja učila ih je o kronološkom formatu zapisa. Iznenadila ih je činjenica da je font, koji i danas koristimo, izumljen u vrijeme starih Rimljana.

Slika 9. Četvrti radni list - latinica.

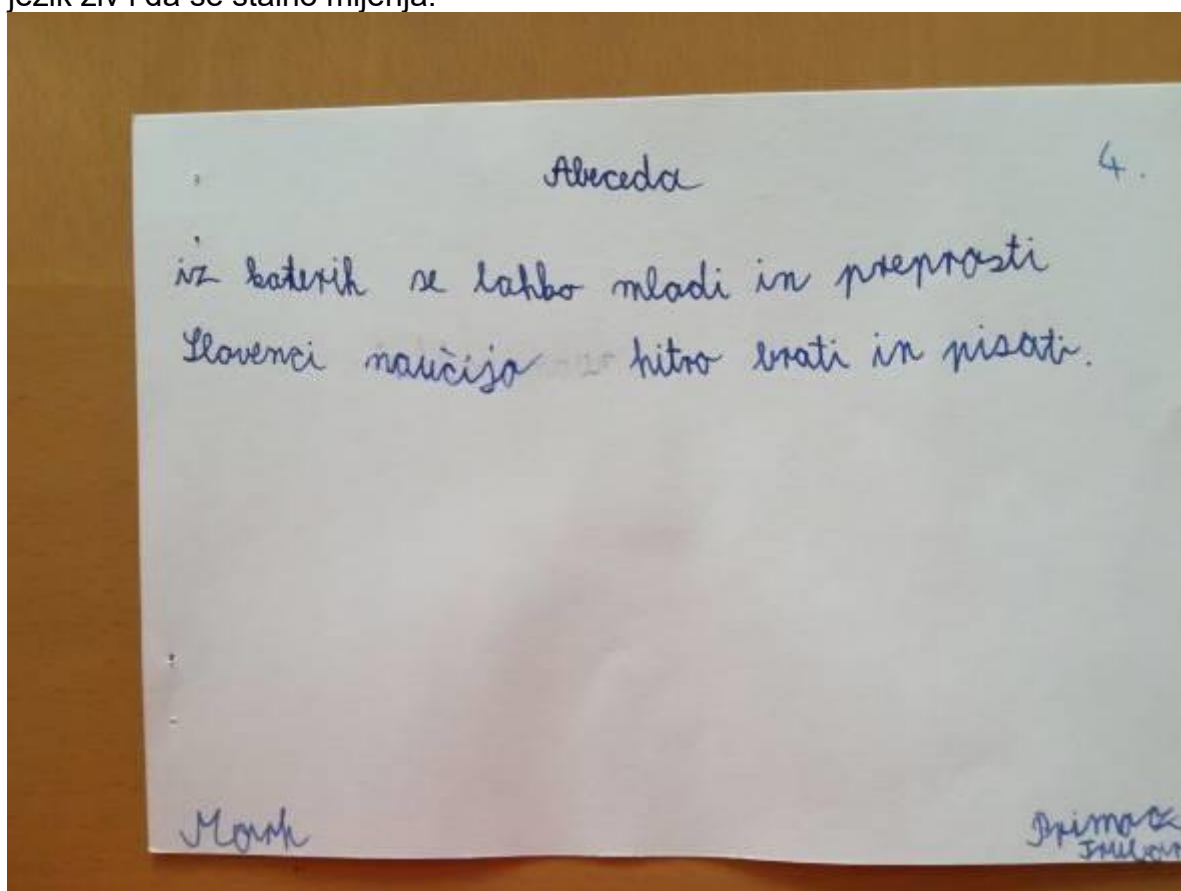
Peta postaja podsjetila je na čovjeka koji je vrlo važan za razvoj knjige na slovenskom jeziku, Primoža Trubara. Učenici su znali tko je taj čovjek i zašto je jako važan. Međutim, nisu zamišljali kako je izgledao font kojim su se pisale i tiskale tadašnje knjige.

NAPIŠI KAKO BI DANAS ZVUČALE TRUBAROVE RIJEČI.

Slika 10. Peti radni list - Primož Trubar.

Učenici su preveli tekst iz bohorčice Primoža Trubara na pismo kojim se danas služimo. Zabavljali su se čitajući riječi koje su tada bile u upotrebi i shvatili da je jezik živ i da se stalno mijenja.

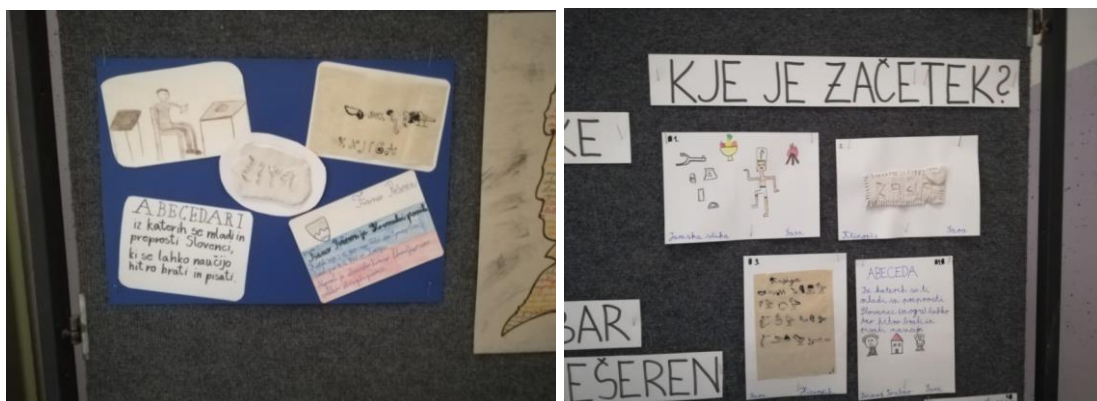

Slika 11. Zapis teksta iz bohorčice.

4. ZAKLJUČAK

Na kraju kulturnog dana učenici su stekli osnovne informacije o nastanku i razvoju knjige. Budući da je rad bio planiran prema iskustvenoj metodi, pojedine faze razvoja pisma i knjige doživjeli su uz pomoć osobnih konkretnih iskustava. Većina učenika još uvijek je prvo započela na apstraktnoj razini i nastavila s iskustvom. Ali neki su pokušali obrnuto i jako im se sviđjelo. Evaluacija rada je su potvrdile riječi gdje. Sentončnik da je pamćenje mnogo veće u praktičnom radu.

Od nastalih proizvoda pripremili smo školsku izložbu na kojoj smo svoje iskustvo, rad i znanje podijelili s ostalim učenicima škole.

Slike 12, 13, 14, 15. Školska izložba proizvoda.

5. LITERATURA

- [1.]Dolenšek, J. (2018). Uporaba konstruktivističnega pristopa pri poučevanju naravoslovja. Pedagoška fakulteta Ljubljana.
- [2.]Garvas, M. (2010). Izkušveno učenje kot praksa in teorija izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev. Andragoška spoznanja.
- [3.]Aktivne metode poučevanja in učenja. URL: <http://www.munus2.scng.si/> (21.7.2022.)